

EESTI MAASTIKUARHITEKTIDE LIIDU KUUKIRI 09/2019

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 1. oktoobril

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

Kristiina Kupper (523 3340), Ülle Kunnus (514 7885)
Laura Männamaa (5814 2928), Gerly Toomeoja (5650 9500)
koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee (5060 834)
kuukiri: Minea Kaplinski minea@maastikuarhitekt.ee

MAASTIKUARHITEKTI KUTSE TAOTLEMISE TÄHTAEG

Kohe on algamas maastikuarhitekti kutse taotlemise sügisvoor. Taotluse vastuvõtt toimub **10.-20. septembrini 2019**. Taotleja kompetentsust hinnatakse esitatud dokumentide ja intervjuu alusel. Intervjuu toimumise päev on 1. november 2019.

Taotlemiseks tuleb esitada vormikohane avaldus, eneseanalüüsi vorm ning kompetentse tõendavad tööd. Kuna eneseanalüüsi koostamine on suhteliselt mahukas ettevõtmine, siis kindlasti ei tohiks seda jätta viimasele hetkele.

Lisainfo nõutavate dokumentide ja kutse taotlemise eeltingimuste kohta leiate [EMALi kodulehel](#).

Tallinna Botaanikaia konverents „Võõrpuuliikide kasutamisest ja uurimisest Eestis.“

18. septembril toimub Tallinna botaanikaaias konverents, mille eesmärgiks on meenutada Tallinna Botaanikaia dendraariumi ja Audaku katsepunkti rajaja dendroloog Aleksei Paiveli tegevust.

1959. aasta Paiveli teadustöö oli seotud võõrpuittaimede liikide sissetoomisega ehk introduktiooniga. Aastatel 1953-1969 inventeeris A. Paivel Eestis parke, haljasalaseid, kollektsiooniaedu ja puukoole, et selgitada välja seal kasvavad võõramaised puittaimed. Oma bioloogiakandidaaditöö kaitses A. Paivel Eesti NSV TA Eksperimentaalbioloogia Instituudi koosseisus 1959. aastal teemal „Eesti NSV lääneosas esinevad võõrpuuliigid ja nende kasutamise võimalused“ („Древесные экзоты западной Эстонии и возможности их использования“).

Konverentsi päevakava leiate [SIIT](#) ja registreeruda saate [SIIN](#).

Guy Meilleur'i meistriklasse puude hindamisest ja hooldamisest

Guy Meilleur on USA arborist ja konsultant, kes on seda ametit pidanud alates aastast 1965. Guy on töötanud kohalikus omavalituses, õpetanud arboriste mitmetes USA ülikoolides ja andnud koolitusi üle maailma. Eestis on ta juba mitmendat korda ning kohalike oludega hästi tuttav. Koolitusel tuleb juttu vanade (tormikahjustatud, õõnsate) puude seisundi hindamisest ja nende hooldamisest, hindamisakti koostamisest, noorte ja vanade puude hooldusloikusest, keerdjuurtest, puuhoolduse standarditest ning värskematest teadusuudistest.

Koolitus toimub **13. septembril kell 10-16.00 Tallinnas Nõmme Linnaosavalitsuse saalis** (Valdeku 13). Osavõtutasu 68 € ning registreerimine kuni **09.09** meiliaadressil puuhooldus@hot.ee (kirjas mainida nimi, töökoht ja arve saaja).

Rahvusvaheline aiafestival kutsub eestlasi osalema

EMALiga on ühendust võtnud rahvusvahelise Chaumont-sur-Loire'i aiafestivali meeskond, et kutsuda eesti maastikuarhitekte üritusest osa võtma. Viimati osales eesti esindus festivalil 1992. aastal, ent sellest alates on festival kinnistanud end kaasaegse aia- ja maastikukujunduse katselaboratooriumina ning kasvanud üha suuremaks ja suurejoonelisemaks.

Huvi korral leiab täpsemat infot [SIIT](#).

Konverents URBANSCAPES 2019 Tšehhis

Tšehhi Maastikuarhitektide Liit korraldab sel sügisel rahvusvahelise konverentsi, mille teemaringi keskmes on linnamaastikud, vesi ja haljastus. Konverents leiab aset 9.-10. oktoobril Ostravas. Lisainfo [SIIN](#).

Arhitektuurinäitus "Raskustes suurlinnad: Jaapani linnaprojektidest 1960ndatel"

Pärnu Uue Kunsti Muuseumis on 11. septembrist kuni 13. oktoobrini üleval uus arhitektuurinäitus, mis heidab värsket pilgu jaapani arhitektide ettepanekutele 1960ndail aastail, mil Jaapanis leidis aset suurlinnade arengule pühendatud ideede ja tegevuste õitseng. Näituse avamine toimub 10. septembril kell 16.00. Lisainfo [SIIN](#)

VÕISTLUSED:

Viinikanlahti 2030

Tampere kesklinna Viinikanlahti piirkonnale on välja kuulutatud kaheetapiline rahvusvaheline linnakujundusvõistlus, et endise reoveepuhastusjaama asemele kujundaja kuni 3000 elanikuga uus elamupiirkond. Esimeses etapis oodatakse osalejatelt kontseptuaalseid üldplaanid, teises etapis tegeletakse edasi detailsemate kavandite ning ideede ökoloogiliste ja majanduslike mõjudega. Konkursi auhinnafond on 165 000 €. I etapi kavandite esitamise tähtaeg on **27. septembril**. Lisainfo [SIIT](#).

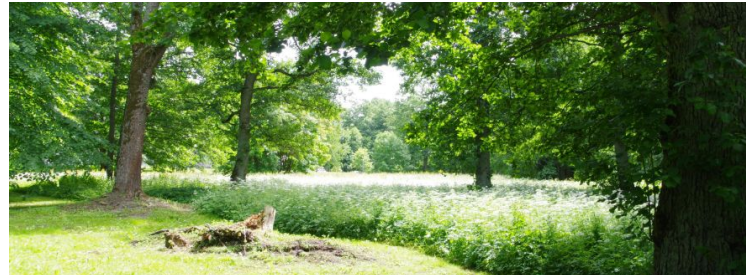
Helsinki East Urban Centre

Helsinki on kuulutanud välja kaheetapilise rahvusvahelise võistluse, mille eesmärgiks on kujundada seni transiidisõlmena toimunud Itäkeskuse ja Puotila kvartalitest linna elav idakeskus. I etapi kavandite esitamise tähtaeg on **25. oktoobril**. Lisainfo [SIIT](#).

Vabadussõjas osalenud viimsilaste mälestusmärgi ideekonkurss

Viimsi Vallavalitsus kutsub kunstnike, skulptorite ja arhitektide kollektiive osalema avalikul üheetapilisel ideekonkursil, mille eesmärk on leida ruumiliselt ja kunstiliselt kõrgetasemeline terviklahendus Vabadussõjas osalenud viimsilaste mälestuse jäädvustamiseks Viimsi mõisa pargis. Mälestusmärk plaanitakse avada Võidupühal 23. juunil 2020. aastal Vabadussõja lõpust 100 aasta möödumise tähistamisel. Võistlustööde esitamise tähtajaks on **5. september**. Lisainfo [SIIT](#).

SÕNA SAAVAD UUED LIIKMED

Selleks, et erialakaaslastega paremini tuttavaks saada, tutvustame kuukirjas lühidalt kõiki Maastikuarhitektide Liidu uusi liikmeid. Seekord tutvume Maarja Tüüriga

MAARJA TÜÜR

Milline on Sinu hariduskäik?

2018, Tallinna Tehnikaülikool, maastikuarhitektuur

2006, Eesti Kunstiakadeemia, restaureerimiskool, arhitektuuri restaureerimise suund

Kuidas leidsid tee just maastikuarhitektuuri juurde?

Huvi keskkonna vastu sai alguse huvist ajaloo ja miljööväärtuslike agulite vastu. Miljöö kujundajaks ei ole teatavasti mitte niivõrd hooned kui ruum nende ümber. Sellise ruumiga tegelesin oma 2006. aastal valminud bakalaureusetöös, mis keskendus ühele agulikvartalile Liivalaia ja Lauteri tänavate vahel. Lõputööst võrsunud soov maastikuarhitektiks saada realiseerus, kui

Tallinna Tehnikaülikoolis avati maastikuarhitektuuri magistriõpe.

Minu magistritöö "Putukate linn. Elurikkusega arvestav planeerimine Tallinna Kopli kaubajaama näitel" lähtus eeldusest, et üha suureneva linnastumise tingimustes on meil elurikkuse säilitamiseks tarvis hakata üle vaatama oma põhimõtteid selle kohta, milline peaks olema looduse roll linnakeskkonnas. Elurikkuse toetamist, roheline planeerimise põhimõtet ning mitmekesise, ajalooliselt laetud linnakeskkonna säilitamist olen püüdnud rakendada ka näiteks Keila linna üldplaneeringu töögrupi liikmena. Tammsaare pargi rekonstrueerimise projekti meeskonnaga töötasime selle heaks, et tuua linnakeskkonda mitmekesine, looduslikult mõjuv haljastus ning väärtustada ajaloolisi, kunagi Tallinna parkides kasvanud põõsaliike ja sorte.

Mida ootad kõige rohkem EMALilt?

Maastikuarhitektide Liidult ootan julget sõnavõttu loodushoiu ning säästva planeerimise teemadel.

LIIDU KOOLITUSTEKAVA tagasisaade suvele ja plaanid sügistalveks

Ülle Kunnus

Nüüdseks on juba traditsiooniks kujunenud EMALI suvised maastikuarhitektide taimetundmise täiendkoolitused.

Sel suvel võeti luubi alla põõsad ja nende kasutamine avalikel haljasaladel. Kokku toimus kolm õppepäeva (mais, juulis ja augustis). Maikuisel koolituspäeval tutvuti kevadiste õitsejate ja suvealguse pilgupüüdjatega Tõnis Tenso puukoolis. Juulis käisime Tallinna Botaanikaaias, kus lisaks kesksuvisele pildile põõsaste maailmast saime Olev Abneri juhendamisel tutvuda Botaanikaaias rikkaliku kollektsiooniga. Lisaks jagas Olev meiega oma kogemusi haljastuse rajamisest ja selle jätkusuutlikkusest.

Augustis külastasime taas Tõnis Tenso puukooli, kus seekord oli põhirõhk suve teise poole pilgupüüdjatel. Lisaks räägiti ka sügisvärvidest.

Foto: Ülle Kunnus

PÕGUS PILGUHEIT PETERBURI

Ülle Kunnus

Kui lõpuks Eesti piir lääne poole avanes, siis samas ida poole justkui sulgus. President Kersti Kaljulaid ütles oma 2019. a aprillikuisel Venemaal käigul, et on ebanormaalne, kui naabrid omavahel ei suhtle. Vadjamaa sohu Neeva kallastele kerkinud veidi üle 300 a vanune metropol on tõsise kultuurivaramuna väärt taasavastamist. Kultuurikontaktid on toimunud ka kõige jäisemate riikidevaheliste suhete perioodil. Minu poolt sai värsket pilguheit Peterburile teoks 2019. a mai alguses. Venemaa kolleegidega leppisime alustuseks kokku, et poliitikast me ei räägi. Kuna kasutasin oma reisiks viisavaba 3 päeva võimalust (millest üks päev kulus ära Ermitaažis), siis sellest ajalimiidist tulenevalt on ka järgnev pilguheit Peterburile fragmentaalne.

Piiteri poolt tulnud mõju Eesti kultuuriloole on oma olulisusel võrreldav saksa kultuuri omaga. Pärast Põhjasõda muutus St. Peterburg kiiresti Põhja-Euroopa suurimaks linnaliseks keskuseks. Tallinnast Peterburgi on aga kõigest veidi üle 300 km. Üllatav on tõdeda ja tunnetada, kui võrd meie arhitektuuripärandid on põimunud. 1704. a alustas Peeter I Peterburis Suveaia kavandamist, selle rajamine sai teoks 1719. a. Aga juba 1718. a alustas Peeter I ka Tallinnas Kadrioru lossi ja pargi rajamist. Uutele ideedele oli kiirelt rakendust vaja. Peterburi arhitektide loomingul on olnud otsene mõju Baltikumi linnamõisate ja suvemõisate komplekside arhitektuurile.

Praegu on Euroopa linnadest elanike arvult neljandal kohal olev Peterburi suurim linn Läänemere rannikul. Peterburis on 5,5 miljonit ametlikku elanikku, lisaks tudengid (siin on 55 ülikooli, kokku üle saja kõrgkooli), turistid (ca 8 miljonit aastas) ja teadmata hulk illegaale.

Oma senistel suvekoolitustel oleme eelnevalt käsitlenud kõrrelisi, pinnakattetaimi ja püsikuid avalikel haljasaladel kasutamise vaatevinklist. Esialgse plaani kohaselt on järgmisel suvel kavas luubi alla võtta okaspuud ja -põõsad.

Käivitatud on ka uus täiendkoolituste sari „**Materjalikasutus maastikukujunduses**“, mille eesmärgiks on tutvustada välisruumi kujunduses kasutatavaid uudseid materjale ning uusi tehnilisi võtteid. Igale õppepäevale on kavas kutsuda esinejaid ka väljastpoolt Eestit, et tuua koju kätte teiste riikide kogemusi.

Aprillis toimus selle sarja eelmine õppepäev, kus räägiti mitmesugustest umbrohutõketest, uutest geotekstiilidest ja katusehaljastuse rajamisel kasutatavatest tehnilistest abivahenditest.

Järgmisena on plaanis korraldada oktoobri lõpus või novembri alguses koolituspäev, kus räägitakse erinevate bambustoodete kasutamist maastikukujunduses, arhitektuursetest restidest ja võrkudest avaliku alal ning klaaslahendustest maastikudisainis. Detsembris aga on plaanis õppepäev uudsetest vett ja õhku läbilaskvatest pinnakatetest.

Kui osavõtuhuvilisi endiselt jätkub, siis on kavas koolituspäevade korraldamist jätkata.

Gribojedovi kanali kaldapealsed, taamal kanali lõpus Kristuse Ülestõusmise kirik

Mõne sõnaga ka linna ajaloost. 1703. aasta 16. mail pandi Jäneseasaarel nurgakivi Peeter-Pauli kindlusele. Peeter I poolt alustatud linna ehitamine kulges esialgu üsna stiihiliselt, Neeva paremale kaldale kerkinud Peeter-Pauli kindluse ja Peetri maja asukoht olid ebaõnnestunud, koheselt algas võitlus üleujutustega. Kohalikke arhitekte Venemaal polnud, 1715. aastal kutsuti Pariisist Jean-Baptiste Leblond, kes koostas linna üldplaneeringu, võttes eeskujuna Amsterdamist ja Veneetsiast. Linna „peatänavaks“ on Neeva jõgi, kokku on linnas aga peaaegu 100 jõge, oja ja kanalit, ca 100 järve ja tiiki ja üle 300 silla.

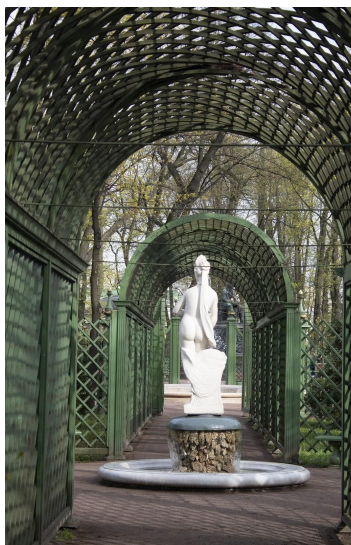

„Ühistranspordi peatus“ lisaku platsil

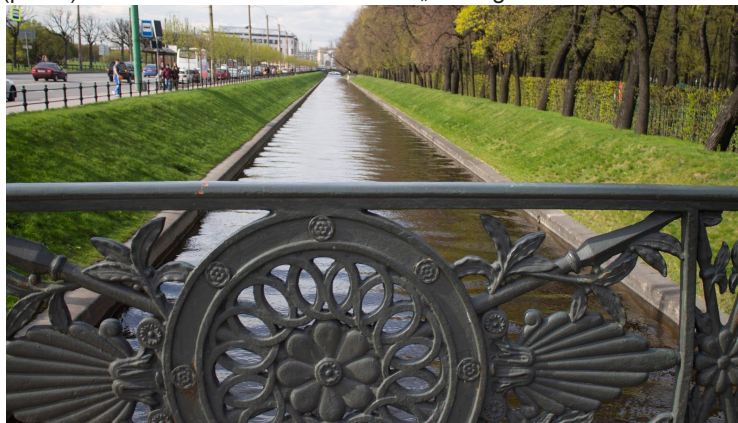
Linnaliinibussid taaskasutuses

Linna ja selle lähiumbruse uhkuseks olevad lossipargid on omaette teema ja seda siin pikemalt ei käsitle, toon vaid kaks näidet. Peterburi olulisemaks aiaks kujunes meie Kadrioru pargi ekaaslane – tohutule maa-alale rajatud **Suveaed**, mille kujunduses kasutati Euroopast kohale toodud mitmesuguseid paviljone jt kujunduselemente, sh 100 marmorskulptuuri. Suveaia vaatamisväärsuseks olid ka purskkaevud, millest osa lammutati pärast seda, kui 1777. aastal üleujutus nende masinavärgi ära rikkus. Seni säilinud marmorskulptuurid on viidud siseruumidesse hoiale ja pargis on nende asemel tegelikult eksponeeritud koopiad.

Suveaed 2019

Park on kantud **UNESCO maailmapärandi nimekirja**. Suveaed võeti 2015. a esimese Venemaa pargina vastu ka Euroopa parkide pärandit kaitsva ühingu „The European Garden Heritage Network“ (EGHN) liikmeks. Suveaia oli parasjagu välja pandud teisi EGHN liikmeid (parke) tutvustav näitus „Heritage in Bloom“.

Marsi väljaku (vasakul) ja Suveaia (paremal) vaheline Luigekanal

Kui Suveaia on seni alles käegakatsutav kultuuripärand ning ajaloo järjepidavus tunnetatav igal sammul iga hingetõmbega, siis hoopis tagasihoidlikumalt ja laialivalguvalt mõjub selle naabruses paiknev Marsi väljak. Olenevalt valitsejatest ja vajadusest on sõjajumal Marsi järgi nime saanud **Marsi väljak** läbi oma ajaloo täitnud väga erinevaid kasutusotstarbeid. 18. saj alguses oli siin läbipääsmatu soo, mis eraldas valitseja residentsi ja Suveaia „lihtsurelike“ linnaosast. Paarkümmend aastat hiljem kuivendati kanalite rajamisega soo ära. Linna kasvades rajati siia regulaarse planeeringuga puhkepark koos aiapaviljonide ja purskkaevudega, seejärel aga võeti sama maa-ala kasutusele hoopis sõjaväelise väljaõppe platsina. Pargirajatised lammutati, hoolega istutatud pargitaimestik hävis sõdurisaabaste poolt tallatuna. Edaspidi sai Marsi väljakust pidulike sõjaväeparaadide korraldamise koht. 20. saj alguses pargi regulaarne struktuur kadus ning maa-ala muutus looduspargiks. Siin korraldati mitmesuguseid spordivõistlusi ning isegi lõbusõite põhjapõdrarakendil. 1917. a revolutsiooni ajal maeti pargi maa-alal vennashauda tulevahetuses politseiga hukkunuid ja edaspidi saidki siia hauaplatsi tähtsad revolutsioonitegelased ning väljakule püstitati revolutsiooniohvrite mälestusmärk. Blokaadi ajal kasvatati aga Marsi väljakul hoopis köögivilja! 1957. a süüdati Marsi väljakul Kirovi tehase martäänahju leegist NL esimene igavene tuli. Park sai gasifitseeritud, leek põleb praeguseni.

Marsi väljak, igavene tuli

Tundub, et 1957. a oli linnaruumi gasifitseerimine hoos. Peterburi üheks vaatamisväärsuseks on 1810. a arhitekt Jean-François Thomas de Thomon projekti järgi ehitatud **Rostra tuletorn-sambad**. Algselt olid need kanepiõlileegil töötavad majakad, mis hiljem elektrifitseeriti. 1957. a asendati nende elektrivarustus energia kokkuvõiu eesmärgil gaasitorustikuga. Praegu süüdatakse Rostra sammaste tipus gaasituled ainult eriti pidulike sündmuste puhul.

Parimal sm Lenin isiklikult, vasakul tundmatu madrus Auroral

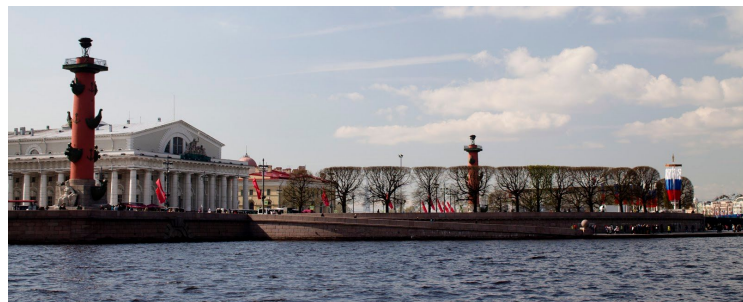
Linnakodanikud jalutuskäigul

Vaade lisaku katedraalist loodesse Lahta keskuse pilvelõhkuja suunas

Peterburi rajamise ajalugu on algusest peale olnud suur väljakutse. Pidevalt on toimunud võitlus üleujutustega. Läänetuuled on linnale ohtlikud. Need suruvad vee Soome lahest Neeva jõe suudmesse. Peterburi ületab veekogude poolest (linna pindalast kümnendiku moodustavast vee-alad) Veneetsiat ja Amsterdami, kuid kliima on siin „Põhjamaa-Veneetsias“ ka põhjamaiselt külm ning jõed-kanalid külmuvad talvel kinni, meri jääb. Peterburi paikneb ju samal laiuskraadil Gröönimaa lõunatipuga. Suurlinna rajamine ja arendamine sellistes oludes nõuab jätkuvalt suuri jõupingutusi.

Viimane hommik Peterburis algas meeldivast kultuurišokist kainestavalt. Tänavatel olid koha sisse võtnud sajad tankid, valmistuti 9. mai paraadi peaprooviks. Enne Peetrit oli ka avaliku elu sündmusi ja tähtpäevi – sõjalist võitu, pärija sündimist, uue aasta saabumist jms. tähistatud kirikukellade helinaga. 18. saj algusest kujunes avalike pidustuste kohustuslikuks osaks pidulik sõjaväeparaad Peterburi kaunistatud tänavatel ning saluut. *“1710. aastal, kui tähistati Baltimaade vallutamist, kulutati ilutulestikule ja saluutidele rohkem püssirohtu, kui oli nõudnud vallutus ise.”* (Vladimir Sergejev „Paradiis Neeva kallastel“, 2003).

Börsiväljak ja Rostra sambad Vassili saare läänetipus

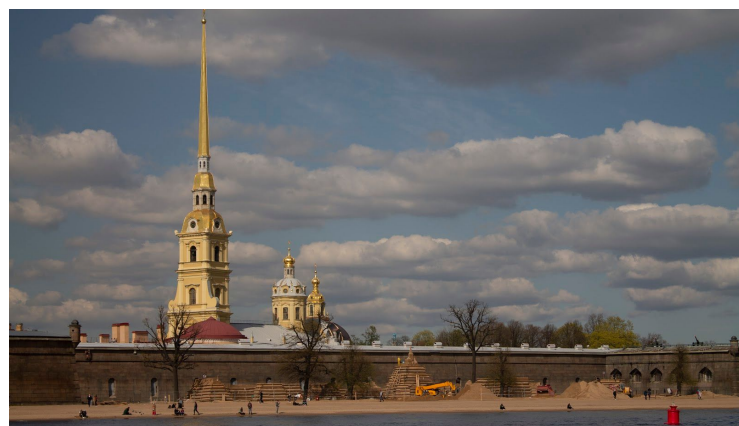
Gaas on linna kujundamisel tõukejõuks tänini. Soome lahe kaldale ehitatav energiafirma „Gazprom“ peakorter – **Lahta Keskus**, 465-meetrine pilvelõhkuja, Venemaa kõrgeim ja maailmas kõrgusel 13nes ehitis – on saamas Peterburi uueks maa- ja meremärgiks. Algselt oli sama hoone rajamine kavandatud hoopis ajaloolise keskuse piirkonda, kuid seal oleks hoone kõrgus jäänud tunduvalt tagasihoidlikumaks, ka on kesklinna olemasolevate infrastruktuuride (ka transpordi korralduse) ressursid laiendamisvõimaluseta ning ebapiisavad nii suure uue ärikeskuse rajamiseks. Seetõttu leiti uue ärirajooni rajamiseks parem asukoht Soome lahe kaldal, ca 9 km kaugusel ajaloolisest keskusest, kus alustati 2012. a samaaegselt uue ärikeskuse hoonete ehitusega ka selle toimimiseks vajaliku infrastruktuuri rajamist. Lahta Keskus koosneb lisaks Gazpromi bürootornile ka avalikult kasutatavast teadus- ja meelelahutuskeskusest (2000-kohaline vabaõhu amfiteater, laste teaduskeskus koos planetaariumiga, polüfunktsionaalne kontserdisaal, spordikeskus, meditsiinikeskus, kohvikud ja restoranid jne) ja ka 8-kilomeetrisest kaldapealsest jalakäijatele kavandatud alast koos uue sillaga, purskkaevudega ja kaldapealsel eksponeeritava muuseum-laevaga. Uus metroopeatus ärikeskusele juurdepääsuks valmib 2025. a. Aga arvestatud on ka jalgratturitega, ainuüksi keskuses on 600 m jalgrattateid, mis ühendatakse kergliiklusteede laiema võrgustikuga, kavandatud on 90-kohaline rattaparkla.

Lahta keskuse 360-kraadise nähtavusega vaateplatvorm, mis asub 357 m kõrgusel, on Euroopas kõrgeim ja üsna peatselt toimival avamisel saab see kindlasti linna uueks turismimagnetiks. Paljusid rekordeid löövat kompleksi, kus on rakendatud hulgaliselt innovaatilisi lahendusi, projekteerisid RMJM büroo UK-st ja Gosprojekt, sh rahvusvahelise töökogemusega arhitekt Filipp Nikandrov (esines ka Eestis 2018). Euroopa kõrgeima hoone ehitamine savisele pinnasele on juba iseenesest suur väljakutse, hoone vundamendi rajamisega jõuti Guinnessi rekordite raamatusse.

9. mai paraadi peaproovi algus

Peeter I poolt rajatud „aken Euroopasse“ toimib ka vastupidisel vaatesuunal ja võimaldab pisut paotada vaadet Venemaale. Poliitikast me ei räägi. Meie lähinaabruses spetsiaalselt pealinnaks ehitatud metropolis leidub avastamist küllaga, siin on kõrvuti riigi toel ja sunnil ette võetud suurejooneliste uusarendustega (nagu see on võimalik vaid Venemaal) ning on suures kontsentratsioonis selgelt tunnetatavalt säilinud Vene impeeriumi majesteetlikku vaimu.

Vaade Suurelt Neevalt Peeter-Pauli kindlusele Jänese saarel